

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון יב (תקכד) ♦ שנה יא

פ' ויחי ♦ יד טבת ה'תשפג

דברי אלוקים חיים מרחן רבינו הגה"ק זיע"א

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' וברש"י איתא למה פרשה זו סתומה (כלומר שקבלה הוא בידינו שפרשת ויחי הוא תחילת פייסקא ולא חדא פרשה הוא עם וישב ישראל וכו', ודרך תחילת פרשה הוא שיש ריוח של ט' אותיות והכא אין ריוח כלל בתחילת ויחי) לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם, דבר אחר שביקש יעקב לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו עכ"ל, ולהלן (מט א, ב) כתוב בפסוק ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם, ופירש רש"י ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה והתחיל אומר דברים אחרים עכ"ל, והנה לא פירש רש"י מה היתה הסיבה שנסתלקה ממנו השכינה ולא גילה את הקץ.

התרחקות מהגוים יביא את הגאולה

והנה הרמב"ן כתב כי רדת יעקב למצרים הוא גלותינו היום ביד החיה הרביעית דהיינו רומי הרשעה, כי בני יעקב הם בעצמם סובבו רדתם שם במכירת יוסף אחיהם, ויעקב ירד שם מפני הרעב, וחשב להנצל עם בנו בבית אוהב לו, כי פרעה אוהב את יוסף וכבן הוא לו, והיו סבורים לעלות משם ככלות הרעב מארץ כנען, וכמו שאמרו לגור בארץ באנו כי מרעה לצאן אשר לעבדך כי כבד הרעב בארץ כנען, והנה לא עלו, אבל ארך עליהם הגלות, ומת שם, והעלו עצמותיו, וזקני פרעה ושריו העלוהו, ועשו עמו אבל כבד. וכן אנחנו עם רומי ואדום, אחינו הסיבבו ביאתינו בידם כי כרתו ברית עם הרומיים ואגריפס המלך האחרון לבית השני ברח אליהם לעזרה, ומפני הרעב נלכדו אנשי ירושלים, והגלות ארך עלינו מאוד, לא נודע קיצו כשאר הגליות, ואנחנו כמתים בו ואומרים יובשו עצמותינו נגזרנו לנו ויעלו אותנו מכל העמים מנחה לה', ויהיה להם אבל כבד בראותם כבודינו ואנחנו נראה בנקמת ה' יקיימו ונחיה לפניו.

וכן להלן כתב הרמב"ן (מ"ט א) באחרית הימים הם ימות המשיח, כי יעקב ירמוז אליו בדבריו, וכמו שאמר להלן עד כי יבוא שילה ולו יקרת עמים, ורבותינו אמרו שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, כי לדברי הכל אחרית הימים ימות המשיח הם.

וכן לעיל (פ' מקץ מג, יד) כתב גם כן הרמב"ן כי ירידת יעקב למצרים ירמוז לגלותינו ביד אדום, וראה הנביא הענין (כלומר שיעקב ראה זאת בנביאה) והתפלל סתם לשעה ולדורות ואמר א- ל שדי יתן לכם רחמים וכו', והכתוב זה כפי מדרשם יש לון סוד גדול כי אמר ואל שדי, במידת הדין יתן לכם רחמים שלפניו, ויעלה אתכם ממידת הדין למידת הרחמים, והמשכיל יבין עכ"ל.

המשך בעמ' ב'

דברות קודש מרחן רבינו עט"ר שליט"א

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' פרשה הקודמת מסתיימת "ויפרו וירבו מאד" ופרשה זו מתחילה "ויחי יעקב", ומבאר הכלי יקר שיש רמז בסמיכות זה לזה, למה שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת וכו' מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, ודבר זה נרמז בסמיכות זה כי על ידי ויפרו וירבו מאד, והיה זרעו בחיים, לפיכך "ויחי יעקב" גם הוא היה בחיים.

וצריכים אנו להתבונן מה היה הכוח שהחזיק את יעקב אבינו, בעת מגוריו בארץ מצרים. אפ"ל שהוא מרומז בפסוק, ויחי לשון חיות, ומצריים הוא לשון של מיצר ושבע עשרה הוא בגמי' טוב. שהחיות של יעקב אבינו, היה שהסתכל בכל מיצר, את הטוב שיש בזה, וכן בכל מצב תמיד היה לו טוב. וכן אין טוב אלא תורה, שהתחזק בלימוד התורה. וכן שנה"ה הוא ר"ת ש'בת נ'ועם ה'נשמות, דהיינו השבתות שערך בשירות ותשבחות לא-ל חי, וכל אלו נתנו לו ולכל כלל ישראל את הכוח להחזיק מעמד בין כל המיצרים של ימי החול.

ימי השובב"ים

הנה קרבים ובאים ימי השובב"ים, אשר המה ימי תיקון, ומוטל על כל יהודי אשר נגעה יראת ה' אל לבו – להתחיל בעבודת הקודש של ימים מיוחדים אלו, אשר נתן לנו הקדוש ברוך הוא ברוב חסדו, לתקן מעשינו ולכפר על כל עוונותינו.

והנה פרשת ויחי הם ימי הכנה לימי השובבים, ואצל חסידים ידעו שהכנה היא למצוה הוא גבוה יותר מהמצוה עצמה, ואין צורך להמתין בתיקון המידות למוצאי שבת. וכן בא גם לרמז לנו לתקן את דרכינו בימים קדושים אלו לראות בכל מיצר, את הטוב שיש בזה, וכן לראות בכל אדם את הטוב שבו, וכן להתחזק בלימוד התורה ובשירות ותשבחות בסעודות השבת בשירות ותשבחות לא-ל חי. ואפ"ל עוד שזה רימז יעקב בפסוקים האספו ואגידה לכם והקבצו ושמעו בני יעקב, שיתקבצו יחדיו יידין אינאיינעם וכפי שרבותינו הק' זי"ע עוררו להתאסף יחדיו ובפרט בלילי שבתות, שזה נותן את הכוח ויכולת להתרומם ולהיחלץ מכל המיצרים.

הלואי שנזכה לנצל את ימי השובב"ים ת"ת כדבעי, דהם ימי תשובה מאהבה, והיא גבוהה יותר מהתשובה מיראה. וכן בעשרת ימי תשובה, רוצה כל אחד ואחד לכפר על חטאיו, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים, אבל בשובב"ים – התשובה נעשית לאחר שכבר נחתם הדין חותם בתוך חותם, וכל התשובה היא לשם שמים. יהי רצון שנזכה לתקן את הדרוש ובזכות זה נזכה לשפע רב, ולביאת הגואל, מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן.

פרנס השבוע

לעילוי נשמת

מרת סימי מימי מלכה ע"ה
בת פרלה ז"ל
נלב"ע י"ב טבת ה'תשפ"ב
ת. נ. צ. ב. ה

וכמו שכתב בעל הטורים בפירושו על הפסוק וישבע יוסף את בני ישראל לאמר פקוד פקוד וגו' (נ, כה) בשם המדרש "שהשבעים שלא ידחקו את הקץ כי יוסף ידע את הקץ כי יעקב גילה לו עכ"ל.

גילה הקץ ליוסף שאהב את אחיו

וצ"ע למה ליוסף כן גילה יעקב את הקץ ולפי הנ"ל אפשר לומר כי אצל יוסף היה האחדות בשלימות עם כל אחיו שרק הם שגאו אותו, אבל הוא לא שגא אף לא אחד מהם, וכן מצינו בפסוק שאביו אמר לו לילך לאחיו לשכם, והוא לא חשד בהם שירצו להורגו כי הוא חשב שאם הוא אוהב אותם גם הם לא יעשו כזאת להרוג אותו ח"ו, וגם מצינו בפסוק "ויכר יוסף את אחיו", כשנמסרו בידו הכיר שהם אחיו וריחם עליהם, והם לא הכירוהו כשנפל בידם לנהוג בו אחוה עכ"ל.

וגם להלן כתוב שאמר יוסף לאחיו "אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם (מה, ה) וגם בפרשה שלנו "ויחי כתוב ויאמר אליהם יוסף אל תיראו וגו' ואתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה וגו', ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על ליבם" מכל אלו רואים גדלותו באהבת אחיו השבטים הק', ולכן הוא ראוי שיגלה לו יעקב את הקץ, כי הוא בבחינת "האספו" באגודה אחת ואז זוכים לגאולה וכנ"ל.

שירות ותשבחות לא-ל חי

זהו הענין היה אחד מעיקרי יסודות החסידות על דרך הבעש"ט הק' ותלמידיו עד דורינו אנו ש"ק מן אדמו"ר זיע"א היה מעורר אותנו תמיד על ענין זה לבוא ולהסתופף יחד ובפרט בשבתות קודש ובפרט בליל שבת קודש בשירות ותשבחות לחי העולמים ויתן ה' שנתחזק כולנו יחד באחדות האמיתית ונזכה עי"ז להגאולה השלימה ע"י משיח צדקינו ברחמים ובחסדים מגולים בב"א.

בעניינות חיים

שכל את ידיו (מח, יד)

ביאר הרב מקוממיות ז"ל: שאחד שאל לאביו למה היה צריך יעקב להפוך את ידיו, היה יכול לומר תבוא לכאן ולכאן, ולמה היה צריך להפוך את ידיו. אלא היתה כאן מחלוקת בשיטות בעבודת השם, יעקב אבינו היתה לו שיטה שאם אני אוהב אחרת מהשני, אני הופך את עצמי ולא אומר לשני להתהפך, מכאן שצריך ללמוד לשבור את טבעך והרגלך אבל לא תכריח אחרים להשתנות, כמו שאומרים לפני הנחת תפילין של ראש ויד, כי היד הוא נגד הלב והראש הוא נגד המוח, ולזה בראש יש ארבעה בתים וביד שהוא כנגד הלב פרשיה ארוכה אחת. ולמה? כי אפילו אם במוח יש הרבה שיטות, זה אוהב כך וזה אוהב כך, כל אחד מותר לילך לפי שיטתו, אבל זה צריכים להכניס בראש שיש הרבה שיטות, ומותר ללכת כל אחד לפי שיטתו אבל בלב צריכים להיות אחד. הגאון ר' חיים מוואלוז'ין זצ"ל אומר היות ואם אני עומד מול החבר הרי שיד ימיני הוא נגד שמאלו ושמאלי נגד ימינו, והנה מעלות נקרא ימין והחסרונות נקרא שמאל, כשאני מסתכל על השני צריך לראות מיד את הימין, את מעלותיו, כמו 'שכל את ידיו' בימין שלי לראות את ימין שלו, לדון את כל האדם לכף זכות, ולחשוב אם אני הייתי עושה את זה כמה אלפי תירוצים היו לי, ואם חברך עשה את זה אין לך תירוצים עבורו להצדיקו.

מדור השבוע נודב

לזכר נשמת

הרה"ק חיים מרדכי ז"ע מנדבורנה

בהרה"ק רבי איתמר ז"ע

שאמר על רבינו הק' ז"ע מקראלי בעת שקם לכבודו בעת עריכת שולחנו הטהור, "פניו מאירות - הער האט ריינע פנים", כן מינה את רבינו הק' ז"ע ללמוד עם אחיינו כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל בהוסיפו "הער איז הערליכע אינגרמן"

יא"צ ט"ו טבת

ת. נ. צ. ב. ה.

והנה הדברים של הרמב"ן נוקבים עד התהום שכתב לבד גרמנו הצרות בירידת מצרים ע"י שמכרו את יוסף למצרים וכן בזמן בית שני שכרתו ברית עם הרומיים. וגם לעיל בפרשת וישלח (ב ד) כתב שבמה שהקדים יעקב לשלוח אל עשיו מלאכים, תפסוהו החכמים על זה ואמרו מחזיק באזני כלב, אמר לו הקב"ה ליעקב, לדרכו היה מהלך עשיו והייתה משלח אצלו ואמר לו הקב"ה ליעקב, לדרכו היה מהלך עשיו והיית משלח אצלו, ואמר לו כה אמר עבדיך יעקב, והוסיף הרמב"ן וכותב שעל דעתו גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתינו ביד אדום, כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים, ומהם שבאו לרומי, והיא היתה סיבת נפילתם בידם של הרומיים, וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים עכ"ל. כלומר שהרמב"ן רוצה להגיד שההתקרבות להגוים גרם החורבן ונפילת ישראל ביד הרומיים, ורוצה הרמב"ן הק' לומר בזה שלא לעשות כן וזה יגרום לקץ הגאולה מיד אדום שהוא גלות האחרון.

ביקש יעקב לגלות קץ הגלות

ונביא גם את דברי הרבינו בחיי שכתב שמה שביקש יעקב לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו מה שיקרא באחרית הימים, הכוונה הוא לימות המשיח בקץ הגלות הזה הארוך, שאנו עומדים בו ביום, כי כל עניני יעקב ומקוריו הם רמז לגאולתינו השלישי הזה, כי כן יעקב היה השלישי לאבות, ולפי שנרמז ענין המשיח, בכלל דבריו וכמו שאמר עד שיבוא שילה לכן ראה הפרשה הזאת סתומה לרמוז הקץ הסתום שהיה רוצה לגלותו ונסתם ממנו, וכן אמרו בהגדה שראה יעקב אבינו שהיו כל האותיות בשמות י"ב השבטים חוץ מאות ח' וט' אמר יעקב כיון שאין בהם חטא ראויים הם לגלות להם את הקץ, אבל מכיון שראה שאין בהם את קו"ף ואות צד"יק אמר אינם ראויים לגלות להם את הקץ ולכן סתם ולא גילה ולכן פרשה זו סתומה.

ועוד כתב שם "קבלה ביד הנביאים שעתידיה גאולתינו זאת שתהיה בדמיון גאולת מצריים בהרבה ענינים, מלבד שתהיה בה תוספת מעלה והשגה בלבבות בידעית השם יתברך, ולא מצינו קיבוץ כל גלות ישראל כי אם בגאולת ארץ מצרים ובגאולה זו העתידיה, ומזה אמר הכתוב יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו, אמר שנית כנגד גאולת ישראל ממצרים ששם היו כל ישראל מקובצים כי בגאולת בבל לא נתקבצו כולם שלא עלו מבבל רק אלפים וארבע ריבוא, ורוב ישראל גלו לחלק וחבור נהן גוזן בהרי מדי ושוב לא חזרו זה אמר הכתוב שנית עכ"ל.

גילוי הקץ רק באחדות

והנה נחזור לענינו להבין על פי פשטות למה נסתם מיעקב הקץ ונסתלק השכינה ממנו, ומעיקרא מאי קסבר יעקב שיוכל לגלות את הקץ, ומה היתה העיכוב שלא גילה את הקץ והתחיל לומר דברים אחרים.

ולפי ענ"ד נראה לומר בעז"ה בדרך הפשטות דהנה כשדקדק הפסוק שאמר יעקב אבינו לבניו, האספו והגידה לכם את אשר יקרא אתכם האחרית הימים ובפסוק השני כתוב הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם" דנראה כמיותר דכבר אמר האספו ואגידה וכו' ולמה אמר אח"כ הקבצו ושמעו וגו'.

ולכן נראה שיש כאן ב' דברים שאמר יעקב דהנה ידוע שתיבת "האספו" ותיבת "הקבצו" המשמעות הוא לכאורה אחד הוא, והוא משמות הנרדפים, אבל באמת יש חילוק ביניהם (עיין בכלי יקר)

ולפי ענ"ד נראה לומר שאמר יעקב אבינו בתחילה האספו שכוונתו שיבואו יחדיו כל בניו באגודה אחת באחדות כאיש אחד ובלב אחד, וזה לשון "האספו", ואז אמר להם יעקב אבינו שאם כך תעשו אגיד לכם את הקץ ואשר יקרא אתכם האחרית הימים, כי חז"ל אמרו שאין ישראל נגאלים אלא כשהם באגודה אחת ואח"כ אמר להם שאם לא כך יהיה אלא שיהיה בבחינת "הקבצו" שהכוונה שיבואו כולם יחדיו אבל לא באיש אחד ובלב אחד ורק שכל אחד ואחד הוא לעצמו ורק מפני שכולם הם בני יעקב לכן הם באו יחדיו ליעקב אביהם, ואז אמר להם שיהיה רק "ושמעו", דהיינו שתשמעו דברים אחרים אף שהם גם כן דברים קדושים, אבל זה לא גילוי הקץ שזה רק אפשר אם הם באגודה אחת מאוחדים, ולכן כשבאו בני יעקב וביקש יעקב לגלות להם את הקץ שסבור שהם מאוחדים באמת, אבל נסתם ממנו לומר את הקץ כי נסתלקה ממנו השכינה וכמו שפירש רש"י והתחיל לדבר דברים אחרים, כי אז ידע יעקב שלא באו כמו שאמר, ולכן לא היה יכול לגלות להם את הקץ האמיתי. ובאמת שליוסף הצדיק גילה לו יעקב את הקץ.

בניני חיים

ויחי יעקב (מז, כח)

"ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכילה" (רש"י). יעקב ביקש לגלות לבניו את תקופת הקץ, את פני הדור של אותו זמן, את החוצפה והבורות שישררו אז – בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא – ונסתלקה ממנו שכילה, כי מן השמים לא רצו חלילה שידבר רע על ישראל. (רבי בונם מפשיסחא)

האספו ואגידה לכם

פ' תתאספו ותתאגדו יחד, את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, זה דבר אשר יהיה יקר וחשוב מאוד בעבורכם בעקבתא דמשיחא (הרה"ק מרח"ן זי"ע)

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה וכו'

וירא מנוחה כי טוב, זו שבת ואת הארץ כי נעמה זו ארץ ישראל, ע"י מה זוכים לזה ויט שכמו לסבול, היינו עמל בתורה ובעבודת ה', זוכה שמרגיש טעם בשבת, ומרגיש קדושת ארץ ישראל.

(הרה"ק מאפטא זי"ע)

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים

ע"י כח האחדות "האספו" יבוא השפעות משמים, "ואגידה לכם" (מלשון גוד אחית) שאוריד לכם השפעות טובות מן השמים, ואילו היו ישראל באגודה אחת מיד נגאלין, שאם יהיו באחדות אז יקרא אחרית הימים, אז יבוא הקץ של גלותנו המר עם משיח צדקינו (אור ישע)

כרע רבץ כאריה

זו מידתו של יהודה, שאפילו לפעמים הוא נופל ממדרגתו וכורע 'כרע רבץ' בכל זאת הרי הוא גבור ואמיץ כאריה, ואינו נופל לזרועות היאוש, כי אם הוא מודה בכשלון ומתנער מיד לקום, על ידי תשובה, כשם שלא היה יהודה בוש להודות במעשה תמר, ומכך נוצר המשיח

(חידושי הרי"ם)

וזאת אשר דיבר להם אביהם וגו' איש כברכתו בך אותם (מט, כח) יתפרש שמכיון שבתחלת ברכותיו נסתלקה ממנו שכילה מפני שביקש לגלות את הקץ (פסחים ו, א) שלא תאמר שלא שרתה שכילה עליו בעת אשר בירך את בניו, לכן העידה תורה שבירך את בניו בהשראת השכינה שנק' 'זאת', ששרתה שכילה עליו שוב בעת אשר דיבר להם אביהם איש כברכתו.

(רבינו החוקי חיים זי"ע)

אבות עיתר

- גודל מעלת ימי השובבי"ם -

שובו בנים שובבי"ם חוץ מאחר (תגיגה טו) בתיבת אח"ר מרומזים זמני התשובה שבחודש תשרי מיראה ומאהבה, א' רומז על היום המיוחד בשנה יום כיפור, ח' רומז על שבת, ימי הסוכות ויום שמיני עצרת, ר' רומז על ראש השנה, שובו בנים בזמני פרשיות שובבי"ם, חוץ ממה שעשיתם תשובה באח"ר בזמנים שבחודש תשרי.

(עטרת ישועה)

שובבי"ם הם כמו עשרת ימי תשובה והוא זמן שמקובל התפילה בבחינה כמו עשרת ימי תשובה, והנה כלל ענין שובבי"ם הוא לתקן את המידות ולקדש החושים לשמור עצמו מעצבות כעת וגאווה.

(תולדות אהרן - זיטאמיר)

הנה לאשר בשבת זו מתחילין ימי שובבי"ם לשוב בתשובה שלימה על חטאת נעורים רח"ל, והם ימי תשובה כמו עשרת ימי תשובה ממש, שעל ידי התשובה מתקנים כל הפגמים עד שמתבטל הקטיגור.

(עטרת ישראל)

ידוע מה שכתבו בספרים הקדושים דבימים האלו שמתחילין פרשיות שובבי"ם, הוא מסוגל מאוד לשוב על חטאת נעורים ולתקן מדת היסוד, כי בימים האלו מתעורר התיקון שהיה במצרים שתיקנו מדת היסוד והעלו הניצוצות הקדושים לשרשן.

(צמח צדיק)

איתא בכתבי האריז"ל שאלו הימים מסוגלים לתקן פגם מדת היסוד, כי קריאת פרשיות אלו מעוררים הזמן שהיו ישראל משועבדים במצרים, והכל היה בשביל לברר הניצוצין קדישין של אדם הראשון וכידוע כל זה כי צריכים מאוד להתחזק ולהתאמץ לעשות תשובה בימים קדושים האלו וכו' ובפרטות בימים אלו אשר אפילו הרהור תשובה אחד מועיל בזמן הזה המסוגל ומיוחד לתיקון זה יותר מבשאר זמנים.

(שומר אמונים)

עובדות חיים

מלשון טהרה? כשם שאתה אומר "ותסגר מרים ואחר תאסף", ומה

הכוונה בפסוק האספו – הטהרו ואגידה לכם? ... אלא, כנראה יכול כל יהודי כשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל כאשר מתאספים לאסיפה, מיד נכנס לפעולה יצר הרע של מחלוקות ותככים, רכילויות ומזימות. לכן בירך יעקב את בניו: "האספו" הטהרו, שייצאו טהורים מכל האסיפות האלה.

לו ישמנו יוסף וגו' ויאמר אליהם יוסף אל תיראו (נ, טו – יט) לפני שעלה על המוקד, גר הצדק, בנו של הגרף פוטוצקי מליטא, ביקשו ממנו התליינים שלא ינקום בהם מעלמא דקשוט. במקום להשיב הן או לאו, סיפר להם אודות בן מלך ששיחק בצעצועים עם בן המיניסטר, סתר לו חבירו את המגדל שהקים מצעצועיו, ובן המלך הרהר בלבו, כשאגדל ואהיה מלך, אנקום בו נקמתי על שסתר את המגדל שלי. כשאביו מת והושיבוהו על כסא המלוכה, היה צוחק בלבו מכבר לצעצועי הילדים, וכמוכן לא עלה בדעתו כלל לזכור לידידו חטאת נעורים. כן הדבר כאן, כשבאים שמה, כשעולים לעלמא דקשוט, הלא כל עניני הגוף צער הגוף נחשבים כחברת אותן מגדל הצעצועים.

הנה אביך חולה (מח, א)

רבי מאיר שפירא מלובלין, הגיע פעם

ללודז' כדי לגייס משאבים לשיבתו הנודעת 'שיבת חכמי לובלין', והזמין אליו את אחד העשירים הידועים שבעיר, אולם הלה שלח למסור לו, כי הוא חולה ומרותק למטתו, ולכן נבצר ממנו לבוא אליו. רבי מאיר ידע היטב מה טיבו של ה'חלי' אשר תקף את העשיר, אולם הוא עשה עצמו כאילו יודע, והכריז: "הבה ואלכה לקיים מצות ביקור חולים". מובן, שכאשר נכנס לביתו של העשיר, מצאו יושב בביתו בריא ומדושן ענג, וכל סימן של מחלה לא נראה עליו. "ענתה עליך להגדיל את תרומתך פי שבעה מונים", אמר לו רבה של לובלין. "ומדוע?" תמה העשיר, ורבי מאיר השיב בחיך: "אמור לי אתה, איזה רופא היה יכול לרפא אותך לאלתר כמוני...?"

האספו ואגידה לכם (מט, א)

ר' חיים סולובייצ'יק, רבה של בריסק, השתתף פעם באסיפה, וממש לא אהב את המשימות והתככים ששמע כי מתנהלים מאחרי הפרגוד. אמר למקורביו: תמיד התקשיתי על הפסוק "האספו לכם ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", מובא בילקוט שמעוני מהו "האספו"? הטהרו. ומניין ש"האספו"

ביאורי חיים

אחיזת הכוס כשמברך על הבשמים והנר

י"ל, דה"ה בהבדלה אין אחיזת הכוס לעיכובא, וסגי כשמונח לפניו על השולחן. ובספר משנת יעקב (סימן רצו) העיד הגאב"ד קאפישי הג"ר יעקב לעבאוויטש ז"ל בזה"ל: כעת כל הגדולים והצדיקים והעולם מניחין הכוס על השולחן בשעת ברכת בשמים ונר, וצ"ע למה, ואפשר יען דחוששין שמא ישפוך היין כשתופס בשמאל וטרוד בזה ולא יכוין הברכה, אם כי י"ל דזה הוא כמו לולב דבשעתיה אינו מטריד, מ"מ י"ל דבשמאל האחיזה אינו טוב ומטריד יותר, "ומצד שצריך לברך גם בשמים ונר על הכוס, שכתב במשנ"ב דמשו"ה צריך לאחוז הכוס בשמאל, י"ל לענ"ד, דגם כשעומד הכוס לפניו על השולחן הוה כסודרן על הכוס, וראיתי לגדול אחד שעושה כש"ע, אבל כל העולם לא נהגו כן, עכ"ל. ומבואר בדבריו כסברתינו, דהנחה לפניו מהני ג"כ לענין שיחשב כקידוש על הכוס, וש"ר שהאריך בזה בשו"ת להורות נתן (ח"ח סימן ז') בראיות שאין אחיזת הכוס לעיכובא, עיי"ש. ולמעשה, מן הראוי לכתחילה לעשות כמפורש בשו"ע, וכדברי האשל אברהם. ועיין עוד בשו"ת באר משה (ח"ח סימן כח) שהאריך ג"כ בזה, ומסיים דהחוב על אלו שלא עשו כן עד עתה לתקן ולעשות כפסקו של השו"ע, זולת מי שיש לו קבלה דור אחר דור. והנהגים להניח את הכוס על השולחן יש להם על מי שיסמוכו, שכבר נהגו כן הרבה גדולים וצדיקים וכנ"ל, והנח להם לישראל.

מאת המו"צ

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס גם אני אודך

דנר", עיי"ש באריכות. – גם במקור חיים (סימן רצו) להחיות יאיר נראה, דכבר בימי קדם היה שלא הקפידו בזה והניחו הכוס על השולחן בעת ברכת בשמים והנר, וכתב על זה דלא יפה עושים.

לעומת זאת בסידור יעב"ץ כתב, "מחזיר הכוס לשמאלו או מניחו על השולחן", משמע דליכא קפיא בדבר להחזיק הכוס בשמאלו. – ומובא בספר מרא דשמעתתא (אות קי) שכן נהג הגאב"ד דירושלם הגה"צ רמ"א פריינד זצ"ל, שאחרי ברכת בורא פרי הגפן הניח את הכוס על השולחן, ולקח בידו רק הבשמים.

ולהנהגים כן צריך לומר, דלשון השו"ע שכתב לאחוז הכוס בשמאל הוא לאו דוקא, וכדכתב הערוך השולחן (רצו, יז) וז"ל: ודע דהאחיזה בשמאל אינו חובה כלל, ולכן אצלנו כשמברכין על הבשמים מניחין הכוס על השולחן, ונוטל הבשמים בימינו, אלא "דהכונה היא העיקר לאחוז היין בימין וההדס בימין בשעת ברכתם, וממילא דהדבר השני בשמאל", אבל אין זה בהכרח וכו'.

ולענין סברת החיי אדם ומשנ"ב, דטעם אחיזת הכוס ביד שמאל הוא כדי שיבדיל על הכוס, יש לומר, דגם כשמניח על השולחן לפניו נקרא הבדלה על הכוס, וכהא דמבואר בט"ז (סימן רעא סק"ט) בקידוש על הכוס וכסבור שהוא יין ומצא מים, דאם בשעת הקידוש היה יין על השולחן מוכן לשתות, אינו צריך לקדש שנית רק ישתה מהמוכן לפניו, וכמו שכתב רמ"א (סימן רט) בשם מהרי"ל, דהוי כאלו קידש על היין, עיי"ש. הרי דגם כשהכוס עומד לפניו אינו אחוז הכוס בידו, חשיב ג"כ כמקדש על הכוס. וא"כ

שאלה: יש נוהגים לאחוז הכוס כשמברך על הבשמים והנר, ויש שמניחים על השולחן, האריך ראוי לנהוג.

תשובת הגאון רבי יקתיאל ליברמן בספרי גם אני אודך:

כתב בשו"ע (רצו, ו): אחוז היין בימין וההדס בשמאל ומברך על היין, ושוב נוטל ההדס בימין והיין בשמאל ומברך על ההדס, ומחזיר היין לימינו. – מלשון זה משמע, דאיכא קפיא דגם בשעה שנוטל את ההדס בימין ומברך עליו, יחזיק את היין ביד שמאל. וכך הוא גם לשון הרמ"א (רח"צ, ג) גבי ברכת הנר, "ויש לראות בצפני יד ימין ולאחוז הכוס ביד שמאל". ומשמע ג"כ שצריך לאחוז את הכוס ביד שמאל. וכ"כ הדרישה (סימן רי"ב סק"ב) שמורו – הוא הרמ"א ז"ל – נהג להחזיק את היין ביד שמאל בשעה שצריך על הבשמים והנר.

והטעם שצריך להחזיק הכוס ביד שמאל כשמברך על הבשמים והנר, כתב במשנ"ב (סימן רצו סק"ל), דהוא מפני שכל ברכות ההבדלה מצוה להיותן על הכוס. ומקורו מספר חיי אדם (הל' שבת כלל ח סעיף כד).

וכן משמע נקט הגה"ק מבוטשאטש זי"ע, דלשון השו"ע מורה שצריך לאחוז הכוס ביד שמאל כשמברך על הבשמים והנר, שכתב באשל אברהם (תניינא סימן רצו): הייתי רגיל להחזיק הכוס דהבדלה בידו רק בשעת ברכת בורא פרי הגפן והמבדיל, ואינו נזכר מאיזה צד הייתי נוהג בזה שנוי מלשון השו"ע, ואולי ראיתי כן באיזה ספר ק', אך כיון שאינו נזכר בזה טעם, "אין ספק מוציא מידי ודאי לשון השו"ע, ויש לאחוז הכוס בשמאל בשעת ברכת הבשמים וכן

פרנס השבוע

הרה"ח מנחם דוד ניילנגר הי"ו

נאמן בית מרן רבינו שליט"א ומראשי התאחדות התלמידים

לרגל הולדת הבת

במזלא טבא

יה"ר שירו רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יו"ח

קול קראלי

074-7962278

לרגל ההילולא קדישא יצא לאור בעטומ"צ

שו"ת "שלחן משה"

תשובות וביורורי הלכה

מרינו הגה"ק מקראלי זיע"א

מתוך כתב ידו הק' שחלקם מתפרסמים לראשונה

טעמו וראו כי טוב ד'

מאות כבר נושעו! ומה איתך?

רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון

רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 053-3173678

באימייל: a0747962278@gmail.com

לע"נ

הרה"ח יואל מרדכי ז"ל
ב"ר משה זאב ז"ל

פרייברג

נלב"ע טז טבת תשנ"ב

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור ב"ר משה זצ"ל

מקראלי

נלב"ע טבת תשעט

זכותו יגן עלינו ועכי"א

לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל

נלב"ע יב כסלו תשפא

ת. נ. צ. ב. ה

לעילוי נשמת

הגה"צ אליעזר צבי שפיצר זצ"ל
מפעסט - ירושלים

בהרה"ג חיים משולם פייש זצ"ל

נלב"ע יח טבת תשס"א

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק ישראל זוב בער זי"ע
בן מו"ה יוסף ז"ל

בעל שארית ישראל מוועלדניק

י"ד כא טבת

זכותו יגן עלינו ועכי"א

לזכר עולם יהיה צדיק

מון הרה"ק אריה לייבוש זצ"ל
בן מון הרה"ק סיני זי"ע

מצאנז ז' מיגראד

נלב"ע ח"י טבת

זכותו יגן עלינו ועכי"א